

3e JAARGANG

NUMMER 6

JUNI 1967

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

D E B O L S J E W I S T I S C H E P O L I T I E K I N S P A N J E

VELE OORZAKEN hebben geleid tot de overwinning van generaal Franco in de Spaanse burgeroorlog. Eén daarvan is de actieve militaire steun van het fascistische Italië en het nationaal-socialistische Duitsland aan zijn reactionaire legers. Als een andere oorzaak voor zijn zege kan de non-interventie-politiek der zogenaamde democratieën van West-Europa worden genoemd. Een derde oorzaak van Franco's succes - en één waarvan men niet kan zeggen, dat ze van minder betekenis is geweest dan de beide reeds genoemde - is de houding van het bolsjewistische Rusland en het optreden van de Spaanse bolsjewistische partij.

Er is over die houding in de loop der jaren zoveel bekend geworden, dat men het langzamerhand voor onmogelijk zou houden, dat daaromtrent heden ten dage alsmaar nog de sprookjes worden rondverteld, die de palladijnen van Moskou in de dertiger jaren nooit moe werden om op te dissen. Wat een fatsoenlijk mens onmogelijk zou achten is dezer dagen echter tóch geschied. In "De Rode Vlag" - een "maandblad onder redactie van een groep marxisten-leninisten in en rondom de Communistische Partij Nederland" heeft een zekere C. Bakker het gepresteerd om zonder te blikken of te blozen van de Russische hulp aan "het wettige bewind" in Spanje te spreken, in één adem "de verdeeldheid van de Spaanse arbeidersklasse" als medeoorzaak van de republikeinse nederlaag te noemen en tenslotte de sterke groei van de Spaanse bolsjewistische partij af te schilderen als 'n "bewijs" van de toenemende "bewustwording" van arbeiders, boeren, landarbeiders en intellectuelen! Een dergelijke "prestatie" is in onze ogen niets anders dan een brutale speculatie op een gebrek aan kennis of op de zwakte van het menselijk geheugen. Tegenover een dergelijke handelwijze voelen wij ons genoopt het geheugen een weinig op te frissen.

+ +
+

NIETS is minder waar en naïever dan de mening, dat de Russische regering wapens leverde aan de republikeinse regering van Valencia "uit sympathie met het onderdrukte Spaanse volk" of "terwille van de ontwikkeling der Spaanse revolutie." Een mededeling in "Financial News" van 2 februari 1937 - nooit door de Russen tegengesproken, later door verbannen republikeinse regeringsleiders bevestigd - onthulde de ware beweegredenen der Russische politiek: "De Russische regering heeft de exclusieve rechten verkregen op de exploitatie van de voornaamste mijnen van Murcia en Ciudad Real in ruil voor de verkoop van oorlogsmateriaal."

Het feit doet een licht opgaan over het werkelijke karakter der Russische

politiek. Want van tweeën één: óf men kon zich achter de Spaanse revolutie scharen en dan konsekwent, d.w.z. op de éniig mogelijke wijze, namelijk door de bewegingen der Spaanse arbeiders en boeren te ondersteunen en daarmee de collectivisatie, die zich juist tegen buitenlandse rechten keerde, of wel: men streefde naar concessies, maar moest dan onvermijdelijk, om zijn privileges te beschermen, zich tegenover de Spaanse revolutie plaatsen. Dat 't kapitalistische Rusland de laatste weg volgde is niet verwonderlijk, doch het bewees, dat al de platonische sympathiebetuigingen aan het adres van het revolutionaire Spanje niets anders waren dan een brutale humbug, made in USSR.

Moskou leverde aan de regering der Spaanse republiek om precies dezelfde redenen als Rome en Berlijn steun aan Burgos (zetel der Franco-regering) verleenden, namelijk om exploitatie-objecten te verkrijgen. En deze politiek diende alleen en uitsluitend Russische economische belangen.

Rusland eiste eerst, dat het wapentuig zou worden betaald met het goud van de Bank van Spanje (wat geschied is). Vervolgens eiste het rechten op de Spaanse mijnen en tenslotte verlangde het medezeggenschap en invloed in de Spaanse politiek.

De Spaanse revolutie boezemde het staatskapitalistische Rusland en zijn partij angst in. Moskou vreesde, dat de beweging der Spaanse arbeiders en boeren een machtige aantrekkingskracht op de arbeiders in de USSR zou hebben, zo zij succes mocht hebben. Die mogelijkheid verontrustte haar. Bovendien maakten Ruslands economische belangen als concessionaris dit land tot een tegenstander van de Spaanse revolutie. Daarom heeft Rusland de invloed, die 't in ruil voor zijn wapenleveranties in de Spaanse politiek verkreeg, stelselmatig gebruikt om de ontwikkeling der Spaanse revolutie te belemmeren.

RUSSISCHE DRUK.

De organisatie met behulp waarvan de Russen hun contra-revolutionaire doeleinden in Spanje nastreefden was de Spaanse bolsjewistische partij. Anderzijds werd de Spaanse regering onder druk - feitelijk onder controle - geplaatst van de politieke commissarissen van het Kremlin zoals Rosenberg en Antonov-Owsejenko, die naar Spanje werden gezonden. Ex-minister-president Largo Caballero van Spanje heeft over deze pressie verklaard:

"De Spaanse regering en in 't bijzonder de minister, die verantwoordelijk was voor de leiding van de operaties, evenals de generale staf, speciaal in het hoofdkwartier, waren niet in staat om volkomen onafhankelijk op te treden, omdat zij tegen hun wil genoodzaakt waren zich te onderwerpen aan onverantwoordelijke inmenging van buiten af, zonder in staat te zijn om zich daarvan te bevrijden op straffe van 't in de waagschaal stellen van de hulp, welke Rusland ons verleende door de verkoop van oorlogsmateriaal. Bij sommige gelegenheden veroorloofden de Russische ambassade en de Russische generaals zich onder het voorwendsel, dat hun orders niet met de gewenste stiptheid werden uitgevoerd, mij van hun ongenoegen te laten blijken...."

Deze "onverantwoordelijke inmenging van buiten af" - gelijk Caballero zich veel te gematigd heeft uitgedrukt - bestond hierin, dat de Russen de politieke koers der Spaanse republiek in de door Moskou gewenste richting drongen. Een bewijs hiervoor is ook te vinden in een brief van Stalin, Molotof en Worosjilof aan Largo Caballero, die deze in het begin van de burgeroorlog, eind december 1936 ontving en die later door Caballero is gepubliceerd. De in het Frans geschreven brief, gedateerd Moskou 21 december 1936, is te lang om hier in zijn geheel af te drukken. Wij zijn in 't bezit van een complete Hollandse vertaling, waaraan wij onder meer ontleenen, dat Stalin & Co aan Caballero de raad gaven meer op de kleine en midden-bourgeoisie te steunen en haar te vrijwaren van de confiscaties van d'r

eigendommen door de arbeiders. Bovendien raadde Stalin Caballero om meer contact te onderhouden met de leiders der republikeinse partij en alles te verhinderen wat Spanje op een communistische republiek zou kunnen doen gelijken. De brief verlangt tenslotte, dat de Spaanse regering publiekelijk zal verklaren, dat zij geen inbreuk zal laten maken op de eigendom en de wettige belangen van vreemdelingen in Spanje. Het zal bepaald moeilijk zijn om in verband met de Spaanse revolutie een document te produceren van een meer contra-revolutionair karakter. En dan gaan wij er nog maar niet eens op in, dat in de brief het volgen van de parlementaire weg werd aanbevolen ofschoon de parlementaire republiek in Spanje een paskwil gebleken was en de contra-revolutie 't parlement juist altijd als dekmantel voor haar conspiratieve activiteiten had weten te benutten.

In september 1937 schreef de Spaanse journalist Manuel Chaves Nogales:

"Moskou heeft, ofschoon Europa het niet wil toegeven, de Spaanse bolsjewisten genoodzaakt - ik herhaal: genoodzaakt - af te zien van elke poging om in Spanje een Sowjetregiem te vestigen en hen, omdat dit in zijn internationale politieke kraam beter te pas kwam, onverbiddelijk geketend aan de dienst aan het republikeins-burgerlijke regiem. Speciaal Moskou heeft op dit ogenblik het minste belang bij de instelling van een bolsjewistisch regiem in Spanje."

We moeten hierbij de kanttekening plaatsen, dat een bolsjewistisch regiem in Spanje nog niets anders betekend zou hebben dan het staatskapitalisme. Maar dát zelfs ging Stalin nog te ver. Daarom dreef hij de regering-Caballero in de armen van de Spaanse bourgeoisie, die - naar ieder weten kan - door de Spaanse contra-revolutie werd geprostitueerd.

DE ROL VAN DE BOLSJEWISTEN.

Wat voorts tegenover de beweringen van "De Rode Vlag" moet worden opgemerkt is, dat de groei van de Spaanse bolsjewistische partij, waarvan het blad melding maakt, alleen maar aan de intriges van Moskou was te wijten, n i e t aan het feit, dat arbeiders of landarbeiders er iets in zagen.

Bij de aanvang van de burgeroorlog was de Spaanse bolsjewistische partij een onbeduidend groepje, zonder enige invloed op de massa. Toen de strijd tegen Franco op de 19e juli 1936 een aanvang nam stonden CNT en POUM in de voorste rijen. De bolsjewiki deden nauwelijks van zich spreken, hetzij dan door hun buitengewone onbenulligheid. Die kwam bijvoorbeeld tot uiting in een rede, welke de bolsjewiste Dolores Ibarruri (beter bekend als La Pasionaria) aan de vooravond van Franco's staatsgreep in de Cortez hield en waarin zij van de volslagen machteloze regering-Quiroga verlangde streng de wet toe te passen ten opzichte van de reactie en dat terwijl de reactie juist gedijde door het feit, dat vijf jaar lang de republikeinen van het soort van Quiroga te futloos bleken om de republikeinse wetgeving in praktijk te brengen.

Deze onbeduidende bolsjewisten echter namen tengevolge van de inmenging van Moskou snel aan invloed toe; invloed wel te verstaan op de loop der gebeurtenissen, niet op "het bewustzijn" van de Spaanse arbeiders.

Hun beslissende invloed verwierven de bolsjewisten het eerst in Madrid en in Valencia. Vandaar, dat de wapens welke Rusland leverde, in hoofdzaak naar die plaatsen gingen, terwijl Catalonië en het Aragonfront, waar de Syndicalistische CNT de meeste invloed bezat, slechts het hóógnodige verkregen en vaak ook dat nog niet eens, aangezien de bolsjewisten organisaties als de CNT en de POUM niet van materiële machtsmiddelen wensten te voorzien.

Vrijwilligers van de beroemde "Columna Durutti" van het Aragonfront hebben ons eens verteld, dat tengevolge van dergelijke manipulaties der bolsjewisten aan de materiële uitrusting van de troepen meteen kon worden gezien, wat hun politie-

ke kleur was. Waren de troepen goed voorzien van wapens en munitie, dekking en rantsoen, dan kom men er verzekerd van zijn met een bolsjewistische of sociaaldemocratische Centurio (legereenheid) te doen te hebben. Liet dit alles echter te wensen over, dan had men een Syndicalistische Columna voor zich en met de eenheden van de POUM was het vaak nog erger gesteld.

Een Miliciano van het Aragonfront verklaarde ons: "Onze bewapening is tot nu toe voldoende om ons in nood te kunnen verdedigen, maar is weinig waard door een flinke aanval. De regering van Valencia koopt en ontvangt weliswaar wapens, maar die krijgen wij niet. Die zijn voor de troepen, die door de regering worden vertrouwd. Wij zijn wel door de regering erkend als haar leger, maar ons voldoende wapens geven, dat is haar te gevaarlijk."

Wat deze Miliciano's ons vertelden stemt tot in onderdelen overeen met datgene wat veel uitvoeriger - eveneens uit persoonlijke ervaring - beschreven is door George Orwell in zijn boek "Saluut aan Catalonië", waarvan nog kort geleden een Nederlandse vertaling is verschenen.

Orwell's getuigenis staat volstrekt niet op zichzelf. In zijn geschrift "Nacht over Spanje" heeft August Souchy een reeks documenten openbaar gemaakt, waaruit het contra-revolutionaire optreden der bolsjewisten in Spanje op ondubbelzinnige wijze blijkt en tevens het werkelijke karakter van de zogenaamde Russische hulp, die precies op het tegendeel neerkwam van hetgeen men zich bij het woord "hulp" pleegt voor te stellen.

Tenslotte mag bij dit alles dan evenmin vergeten worden, dat de Russische regering officieel de non-interventie-politiek ondersteunde, die brutale bolsjewieken soms menen te moeten becritiseren. We willen hiermee niet zeggen, dat die politiek niet becritiseerd zou dienen te worden (al was zij van kapitalistisch standpunt bekeken natuurlijk volkomen juist!), doch dit, dat de bolsjewisten de laatsten zijn, die enig recht tot kritiek hebben.

Rusland nam deel aan de beraadslagingen der Londense Non-interventie Commissie. In oktober 1937 verklaarde Maiski, de Russische ambassadeur te Londen in één van de zittingen van dat comité:

"De Sowjetregering beschouwt het..... als noodzakelijk nog eens opnieuw te bekrachtigen, dat zij haar standpunt van een volledige en absolute niet-inmenging der buitenlandse mogendheden in de Spaanse aangelegenheden handhaaft en dat zij geneigd is met alle middelen een politiek te ondersteunen, welke tenslotte tot zulk een niet-inmenging leidt."

Ziedaar de waarheid, die overigens zo weinig nieuw is, dat de redactie van "De Rode Vlag" niet kan beweren "Wir haben's nicht gewusst!"

=====

TROELSTRA "HERDACHT"

WAARMEE men in de wereld van vandaag te maken heeft, dat is de bikkeldharde klassenstrijd van de arbeiders, niet met de sociaal-democratische idealen van weleer. De SDAP is dood en Troelstra heeft het hedendaagse proletariaat niets meer te zeggen. 't Is iets, waar idealisten over mogen treuren, maar waar realisten de konsekwenties uit zullen willen trekken. Het bewijst niet, dat de arbeiders van nu minder strijdbaar zijn dan voorheen. Integendeel, ze zijn strijdbaarder. Ze

strijden echter vandaag voor hun eigen belangen, niet voor politieke idealen.

Bevestigd wordt dit alles door de Troelstra-"herdenking" te Den Haag op 1 mei j.l. Een half uur voor het vastgestelde begin daarvan bevonden zich zegge en schrijve drie mensen bij zijn standbeeld. Een menigte, die tenslotte tot 40 (jawel 40!) man aanzwol. Dat is veelbetekenend, maar volstrekt niet om over te jammeren. Het zou veel erger zijn, indien de politieke tradities van weleer zwaarder op de thans levenden drukten.

MAAR GOED, DAT ER POLITIE IS

U HERINNERT zich toch nog wel die advertenties, die ruim een jaar geleden in vrijwel alle dagbladen verschenen: "... maar goed dat er politie is"? De onderaannemer voor het schilderwerk van 577 in aanbouw zijnde woningen in Amsterdam-Noord moet zo omstreeks einde maart hetzelfde hebben gedacht. Toen namelijk kon men in een aantal kranten lezen, dat de Amsterdamse politie bescherming zou verlenen, wanneer op vrijdag 7 april zeven van buiten Amsterdam afkomstige schilders daar aan de slag zouden gaan, omdat Amsterdamse schilders geweigerd hadden het loon te accepteren, dat de patroon voor dat karwei betalen wilde.

Goed, het is allemaal niet doorgegaan, het onderkruiperswerk niet en de politiebescherming niet en wel, omdat toen puntje bij paaltje kwam, de regering alderminst van plan bleek voor dit doel de Amsterdamse politie met nog eens 300 man rijkspolitie te versterken. Er heeft daaromtrent nog enig misverstand geheerst, omdat Van Hall beweerde, dat die versterking al was toegezegd, de regering echter beweerde, dat daarvan geen sprake was. Maar om dat "misverstand", of wat het geweest moge zijn, is het ons hier niet te doen. Dat moeten de autoriteiten onderling maar uitkiften. Misschien heeft "Vrij Nederland" het bij 't rechte eind gehad, toen dat blad met zoveel woorden veronderstelde, dat de regering bevreesd was voor ernstige botsingen tussen bouwvakkers en de politie, indien de onderkruipers inderdaad op die wijze aan de slag zouden gaan. Maar dat is een veronderstelling en wat wij hier willen ondernemen, dat is het maken van enkele kanttekeningen bij de feiten als zodanig.

Uit de bewuste berichten bleek namelijk, dat er over het loon van de schilders een conflict ontstaan was, omdat het in Amsterdam gebruikelijk was een andere berekeningsmethode voor het schildersloon te volgen dan die, welke wordt omschreven in de c.a.o.

De eerste vraag die men zou willen stellen - omdat het krantenberichtje er geen enkele mededeling over bevat - is deze, of de bewuste onderaannemer nooit eerder in Amsterdam schilderwerk heeft doen uitvoeren. Als dat wél het geval is, heeft hij dan toen géén moeilijkheden ondervonden? Zo nee, kwam dat dan misschien omdat hij toen het loon wél volgens de Amsterdamse methode berekende? Als dat zo mocht zijn, wat heeft hem dan bewogen opeens van de methode af te stappen? De zucht om een conflict te hebben wellicht? En als hij nooit eerder in Amsterdam als patroon is opgetreden, waarom heeft hij zich dan niet bij de Amsterdamse situatie willen aanpassen?

We horen hem al zeggen: "... de c.a.o.!" Ja, die c.a.o.! De hoofdaannemer heeft tegenover de correspondent van 't bewuste dagblad verklaard, dat er in Amsterdam een berekeningsmethode geëist werd, die het loon op ongeveer het dubbele van de c.a.o.-lonen zou brengen. We kunnen ons voorstellen, dat een dergelijke c.a.o. door de schilderspatroons grif geaccepteerd is. Maar kunnen zij zich voorstellen hoe er door Amsterdamse schilders over een dergelijke c.a.o. gedacht wordt? De schilderspatroons zullen ons toch niet willen wijsmaken, dat de bepalingen van die c.a.o. door de (Amsterdamse) schilders geaccepteerd zijn? Door "hun eigen organisaties"? Kom nou! Als er morgen een organisatie in het leven wordt geroepen, die verklaren zou de belangen van de schilderspatroons te behartigen, maar die in werkelijkheid die schilderspatroons voortdurend in de wielen zou rijden, wat zouden de schilderspatroons dan doen? Zouden ze moord en brand schreeuwen of zouden ze, omdat die organisatie het zélf verklaart, het rustig op zich laten zitten, dat die organisatie voor hun eigen organisatie wordt versleten?

Welnu: waarom gaan ze dan in het geval van de z.g. schildersbonden alleen maar af op het sprookje, dat de organisaties over zichzelf de wereld insturen?

Laten wij inplaats van de patroons het antwoord geven: omdat het in hun belang is om aan het sprookje, aan de fictie vast te houden. Als er een organisatie is, die opeens de verfprijs en de lonen aanzienlijk de hoogte in wil schroeven, dan roepen de schilderspatroons: dat is onze organisatie niet; maar als er een organisatie is, die opeens, tegen het heersende gebruik in, de schilderslonen af wil breken, dan roepen de schilderspatroons tegen hun arbeiders: dat is jullie eigen organisatie. Tja, wie daar in wil trappen, de schilders natuurlijk niet.

Het conflict is dus volkomen begrijpelijk voor iedereen, die geen behoefte heeft aan sprookjes.

"Dat de Amsterdamse schilders het c.a.o.-loon hebben afgewezen", zo heeft de hoofdaannemer, de Haagse bouwonderneming Intervam verklaard, "komt doordat ze onder "communistische druk" staan." Dat zal, menen wij, dan wel een zware druk geweest zijn, want van nature is een arbeider natuurlijk geneigd een lager loon (het gaat om de helft, zegt Intervam) terstond te accepteren.

Alle gekheid op een stokje: dat van die "communistische druk" is niet meer dan een stemmingmakerijtje, dat de aandacht afleidt van datgene waar het werkelijk om gaat. Of er bestond in Amsterdam 't gebruik een andere loonberekening te volgen, of dat gebruik bestond niet. Als het niet bestond, dacht Intervam dan in alle **ernst**, dat de schilders zómaar, op instigatie van "communisten", het bijltje er bij neer zouden leggen? Ja, die arbeiders zijn gek!

Nee, die arbeiders weten heel goed, wat "Intervam" ook wel weet en wat die zeven van buiten Amsterdam eveneens weten: dat het conflict een rechtvaardige strijd is. Dat die zeven er niettemin bereid waren te gaan werken, dat bezorgde ze een kwaad geweten. Dat kwade geweten hebben ze natuurlijk wel gesust met de drogredenering: "Wij gaan werken tegen c.a.o.-lonen; wij zijn géén onderkruipers!" Maar die zeven zijn arbeider genoeg om te weten hoe of een c.a.o. tot stand komt en dat daar de arbeiders nauwelijks aan te pas komen. De stem van het arbeidersgeweten wordt daarmee niet tot zwijgen gebracht, hoe luid ze het misschien ook geroepen hebben en hoe vaak ze het misschien ook voor zichzelf en voor ieder die er naar luisteren wilde hebben herhaald. En wie een kwaad geweten heeft, die is bang voor de gevolgen van zijn daden. Vandaar hun aandrang om politiebescherming.

De aannemers hebben niet gezegd, dat die angst belachelijk was en dat ze in het geheel niets te vrezen hadden. Nee, die aannemers hebben zich tot de "socialistische" burgemeester Van Hall gewend. Die heeft zich direct bereid verklaard het Amsterdamse politie-apparaat voor de bescherming van onderkruipers ter beschikking te stellen. Zó en niet anders liggen de zaken. En dan zwijgen wij nog maar over de merkwaardige figuur, dat schilders, die tot de bouwvakarbeiders gerekend kunnen worden, de bescherming inroepen van uitgerekend een politiekorps, dat zich ten opzichte van de bouwvakarbeiders bepaald niet op een brandschoon verleden kan beroemen. Maar ja, wat doet dat luchtje er toe bij een zaak, waaraan al zovele luchtjes zitten?

Overigens zal men wellicht opmerken, dat het Amsterdamse politiekorps voor dit soort bescherming er nu ook juist is! Inderdaad! Daar is het voor! Wat dacht u? Ter bescherming van de belangen van "onderkruipers" en van het kapitaal is 't in het leven geroepen. Maar wat een dergelijk gebruik met "socialisme" te maken heeft? Niets natuurlijk. Maar neemt u ons nou niet kwalijk! Niet wij noemen Gijsbert Van Hall, lid van de P.v.d.A., een "socialist". Dat doet hij zélf en dat doet zijn partij.

En dat is dan het tweede sprookje waarmee men in deze zaak te maken krijgt, of het derde zelfs wel misschien. Tja, wat wilt u: zonder sprookjes gaat het nu eenmaal niet.

G I J S B R E C H T V A N H A L L .

ALS DIT NUMMER van "Daad en Gedachte" onder de ogen van de lezers komt is het juist een jaar geleden, dat zich in Amsterdam de gebeurtenissen afspeelden, die in de historie onder de naam van het "juni-oproer" zijn blijven voortleven: de strijd van de bouwvakarbeiders tegen de korting van 2% op hun vakantiegeld, die zelfs een burgerlijke rechter nadien "onrechtmatig" heeft genoemd.

Kort na de gebeurtenissen ontvingen wij van een van onze jonge lezers een satire, die met het optreden van vakbonden, politie, gemeentelijke autoriteiten en ministers een vaak bijtende spot dreef. Belangrijke gebeurtenissen, waarover noodzakelijk geschreven moest worden, verhinderden destijds de publicatie van dat satirische stuk, waarvan de schrijver zich liet inspireren door Vondels bekende drama Gijsbrecht van Amstel. Bepaalde scènes bij Vondel - zoals de droom van Gijsbrechts gade Badeloch, de belevenissen van Vosmeer de Spie e.d. - vindt men in soortgelijke verzen in de satire terug. Wij drukken haar thans af, bij wijze van herinnering aan wat 'n jaar geleden in Amsterdam geschiedde.

Eerste bedrijf.

GIJSBRECHT:

Het justitieel geregt heeft zich ten langen leste
Erbarremd over mij, en mijn benauwde veste
En arme burgerij; en op Hartsuikers gebed
De provo's zonder meer in het gevang gezet.
Den vijand, op het Spui rondlopende met krenten,
Kostte de provokasie de huid en heel wat centen.
En Landman jaagt hen na; hij laat hen arresteren
En als het witte wijven zijn ook grondig nog fouilleren.
De provo duizendwerf, bij 't wit van zijn habijt
Zwoer aan de Hermandad te hebben schijt,
Dat hij verstoren zou de orde en het huwelijk.
Wat was die dag in maart voor ons afschuwelijk.
Vriend Cals, te lang getergd en door Zo-Is-Het geprikkeld,
Heeft mij in deze tiende maart gewikkeld.
Doch Van der Molen heeft die dag gebullepeesd
En Trix en Claus en hebben vrolijk rondgesjeesd.

VAN DER MOLEN:

Heer Gijsbrecht, zijt gerust en luidt van vreugd de klokken.

GIJSBRECHT:

Waar was het Henk? Hoe veer waart gij hen nagetrokken?

VAN DER MOLEN:

Omtrent een expositie aan geen'zij Prinsengracht.

GIJSBRECHT:

Hoe gingt u op den tocht?

VAN DER MOLEN:

Wat had ge wel gedacht?
Mijn mannen scheurden rond met brullende motoren
En stoven onversaagd met de bullepees naar voren.
Zij hebben er weer aardigjes op los geleid:
Men stoof uiteen voor 't heerlijk slaggeweld.

GIJSBRECHT:

Wat vogel brengt ge mij, daar in dat witte pak?

VAN DER MOLEN: Hij heeft lang haar 't en is geen natel doch een zak.

BERNHARD DE SPIE: Ik ben een raadslid en gekozen in uw raad.
Mijn witte plannen komen nu ten goede aan de staat.
Al schreven wij onlangs een subversieve brief,
In d'uren des gevaars dan zijn wij constructief.

GIJSBRECHT: Ontbindt den knecht, zo mag hij onverhinderd spreken.

BERNHARD DE SPIE: Gij zult bij onzen durf en eisen wel verbleken.
Wij willen ongestoord het Spui opgaan te spelen
En happenen net zo lang tot ons 't gaat vervelen.

GIJSBRECHT: Gaat heen, ik schenk u 't lijf. 't En is geen straffenstijd;
Wij zijn van onzen hals de grote vijand kwijt.

G I J S B R E C H T V A N H A L L . T W E E D E B E D R I J F .

MEVROUW VAN HALL: O Gijsbrecht, 'k lag verwaast in enen stoel te dromen
En ben benauwd en bang uit mijnen slaap gekomen.

GIJSBRECHT: Wel liefste, wat is dit? Hoe ziet ge zo beschreid?

MEVROUW VAN HALL: 'k Zag in mijn bozen slaap de ganse stad in strijd.
Ik heb in dezen slaap iets schrikkelijks vernomen.
Een droom bezwaart mijn hart. Gezichten doen mij schromen.

GIJSBRECHT: De dromen zijn bedrog, net zo als de wetten.

MEVROUW VAN HALL: De vijand maakte, Gijs, zoëven korte metten
Met Neerlands vuigste ochtendblad
En heel de bouw die lag al plat.
Een metselaar is gisteravond omgekomen
Door bullepezen, zeggen ze, dat heeft men niet genomen.

GIJSBRECHT: 't Is louter ijdelheid, die zich het brein verbeeldt.

MEVROUW VAN HALL: Neen, 't en is de vakbond die percenten steelt.
Och of het ijdel waar! Ik heb mijn uur verslapen,
't En is niet vroeg meer.

BROER KOPPEJAN: Te wapen! Op! Te wapen!

GIJSBRECHT: Zeg Koppejan, wat port u te krijten en te roepen?
Wat jaagt u hier bij nacht?

BROER KOPPEJAN: Godlof dat ik de troepen
Bouwvakkers ben ontvloon, ter dood toe afgemat.

GIJSBRECHT: Wat troepen? Hoe? Gij raast!

BROER KOPPEJAN: De vijand is in stad.
Het is met Aemsteldam en met zijn hoge wallen
Gedaan, het is de bouwvakkers in 't end te buit gevallen.
Omtrent den dokwerker, gebelgd door woede en rouw,
Rukken zij al op naar 't Telegraafgebouw.
Mijn lievelingsblad, en wat en moet daar wel van worden?
Geheel de burgerij, vergramschapt, stoort de orde.
Het prol- en provotariaat smijt al met stenen;
Mijn mannen houden 't niet, zij nemen vast de benen.
Voor 't grote aantal kruipen we in onze schulp.
Gijsbrecht, roep onverwijld de marechaussee te hulp.

GIJSBRECHT: Neemt snelstens tranengas en vele karabijnen,
 Anders kost het u 't baantje en mij het mijne.
 Gij dienaars, houdt de dienstplichtigen achter d'hand.

MEVROUW VAN HALL: Helaas wat gaat mij aan in dezen droeven stand!
 Er is geen hoop. Ach Gijsbrecht, lieve heer,
 Nimmer slaat gij nog de eerste paal voor de Bijlmermeer.

REI VAN WITTE KIPPEN: Waar werd oprechter gezag
 Dan op deez zware dag
 Ter wereld ooit gevonden?
 Ieder politicus die zich respecteert
 Door kruiwagens naar boven verbonden
 Zich distantieert.

G I J S B R E C H T V A N H A L L . D E R D E B E D R I J F .

GIJSBRECHT: 't Opgejut geteisem en neemt nog niet den wijk;
 Ze stichten brandjes op den Dam en Nieuwendijk.
 Terwille van de krant en 't volk beneden
 Neem ik in overweging af te treden.

STEM (Van boven): Neen Gijsbrecht, zet getroost uw schouders onder 't kruis.
 Gij krijgt slechts een berisping, Van der Molen moet naar huis.
 Want als gij heen gaat kost dat ons ons prestige.
 Gij zijt van oud regentenbloed; noblesse oblige.
 Als uw hoofd valt, dan valt ook onze klik;
 Van der Molen offeren we op aan het publiek.
 Zijt gerust, want morgen zullen ze weer bankgebouwen maken
 En de provo's gaan wel weer naar sociale zaken.

GIJSBRECHT: Zijt gij dat Smallenbroek? Zijt gij die brave knecht
 Van protestantsen huize, die voor de orde vecht?
 Ik zie u niet, ik hoor slechts wat ge zwamt.

SMALLENBROEK: Ik rijd met gedoofde lichten, dewijl 'k een auto heb geramd.
 Een driemanschap zal nu de zaken leiden
 En met straffen hand de onlusten bestrijden.

VAN DER MOLEN: Nu buig ik mij voor Smallenbroek, mijn uitverkoren;
 De liefde tot zijn chef is ieder aangeboren.
 De politiek gaat voor. Hier baat geen tegenweer.
 Vaarwel mijn Aemstelland, verwacht een andren commissieer!

=====

T W E E ! M A A R
N I E T " R O O D "

SEDERT het buitengewone congres van de P.v.d.A. in Rotterdam hebben wij nog niet de gelegenheid gehad over "Nieuw Links" te schrijven, dat groepje jonge, idealistische politici, dat o.a. het pamflet "Tien over rood" gepubliceerd heeft en dat er van droomt de koers van de P.v.d.A. in "linkse" richting te buigen. Dat is mede ver-

oorzaakt natuurlijk, doordat wij de werkelijke klassenstrijd van méér betekenis achten dan de politieke luchtkastelen van Han Lammers, André van der Louw en Hans van den Doel. Er gebeurde - men leze er de betrokken nummers van "Daad en Gedachte" maar op na - aan het front van de klassenstrijd genoeg, dat méér het vermelden waard was dan de avonturen van Nieuw Links, die wellicht een politieke kinderkamer in spanning kunnen houden, doch die ons nu eenmaal minder vermogen te

boeien dan klasse-acties op grote of desnoods kleine schaal. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen, dat het partijtje biljarten tussen Lammers c.s. en de officiële partijleiding zou zijn afgebroken.

Op 't buitengewoon congres van november '66 is begin '67 het congres van Haarlem gevolgd. Als men "Het Handelsblad" geloven mocht was het zo, dat "Nieuw Links" daar oogstte, wat het in Rotterdam gezaaid had. "Binnen drie maanden", zo schreef die liberale krant, "heeft de linkse oppositie kans gezien twee van haar tien rode punten tot officiële partijpolitiek te verheffen." Die twee punten zijn: een radicale inkomens-politiek en een opvoering der ontwikkelingshulp.

"Het Handelsblad" heeft gelijk: die punten zijn in Haarlem door de P.v.d.A. aanvaard. Maar waarom noemt "Het Handelsblad" dat twee "rode" punten? Zo Han Lammers c.s. al twee caramboles scoorden, bepaald niet over rood. Een radicale inkomens-politiek en aanzienlijke offers voor de ontwikkelingshulp zijn politieke verlangens, die iedere radicaal-burgerlijke partij (wat trouwens de PvdA óók is!) zouden sieren en die men bijvoorbeeld óók bij D '66 aantreft. Met "links" in de zin van radicaal, heeft het misschien nog wel iets te maken, met "rood", als men daarmee "socialistisch" bedoelt, totaal niets. Maar dat hebben de overige acht punten van "Tien over Rood" al evenmin.

=====

H E T R A P P O R T - E N S C H E D E :

E E N G R O T E F L O P

BIJNA EEN JAAR nadat de Amsterdamse bouwvakarbeiders in beweging kwamen uit protest tegen het feit, dat de vakbonden geheel eigemachtig twee procent inhielden op de vakantiegelden der ongeorganiseerden is ten langen leste het eerste deel verschenen van 't rapport der commissie-Enschedé, die destijds door de regering werd ingesteld om de z.g. "juni-gebeurtenissen" in de hoofdstad aan een nader onderzoek te onderwerpen. Wij hebben dat rapport niet zelf in handen gehad. De prijs ervan is maar liefst f 18 en dat is eerlijk gezegd wel wat veel voor onze portemonnaie, temeer omdat wij na zorgvuldige lezing van hetgeen diverse kranten er over hebben geschreven, tot de mening overhellen, dat dit rapport een enorme flop is, waarvan de betekenis omgekeerd evenredig moet worden geacht aan de lange duur, die aan de verschijning is voorafgegaan.

Men kan ons natuurlijk tegenwerpen, dat de krantenverslagen ons teleurgesteld mogen hebben, maar dat het rapport zélf wellicht beter zou kunnen zijn dan datgene wat de burgerlijke journalisten en een op sensatie (rond de persoon van mr. Van Hall) beluste pers er van hebben gemaakt. De opmerking moge op zichzelf juist zijn, zij vermag ons niet te bewegen ons ongunstig oordeel voorlopig op te schorten. Dat namelijk is niet op de min of meer uitvoerige uittreksels uit de conclusies gebaseerd, maar op de mededeling, dat de commissie-Enschedé haar arbeid heeft verricht aan de hand van veertig verhoren van personen tussen wie men tevergeefs zoekt naar één enkele bouwvakarbeider.

Het dagblad "Het Parool" brengt in zijn editie van 17 mei de namen dergenen, die door de commissie-Enschedé gehoord zijn. Dat zijn dan: 11 hogere politie-autoriteiten, 5 gemeente-functionarissen, zes functionarissen van de bonden, 4 artsen, 2 ministers, 3 justitiële autoriteiten, 2 journalisten van "De Telegraaf", ander personeel van "De Telegraaf" plus een aantal niet met name genoemde getuigen van de "onlusten".

Toegegeven: onder de laatsten zouden zich wellicht bouwvakkers kunnen bevinden. Maar de met name genoemden vormen een aantal van 33. Er resteren dan dus ze-

ven. Bij die zeven bevinden zich dan nog enkele niet met name genoemde personeelsleden van "De Telegraaf". Een aantal, dat wil zeggen: méér dan één. Dat betekent dat het rapport over de actie der bouwvakarbeiders en haar gevolgen op zijn allerhoogst op de verklaringen van zegge en schrijve 5 bouwvakarbeiders zou berusten. Dat zou - als het zo was - bepaald bijzonder weinig zijn. Ook dan zouden wij de basis van het rapport-Enschedé veel en veel te smal achten om 't serieus te nemen. Wij betwijfelen echter sterk, dat de vijf onbekenden, wier beroep nog te determineren valt, tot de bouwvakarbeiders behoren. Wij betwijfelen dat, juist omdat hun beroep verzwegen wordt. Zij worden aangeduid als "getuigen van de onlusten". Aangezien de Commissie-Enschedé de opdracht had meegekregen om de gebeurtenissen van maandag 13 en dinsdag 14 juni te onderzoeken, kan er geen twijfel aan bestaan, dat hier met het woord "onlusten" de gebeurtenissen worden aangeduid, waarbij de bouwvakarbeiders niet als getuigen, maar als deelnemers betrokken waren. Zolang de Commissie-Enschedé niet - door het bekend maken der om duistere redenen tegelijk met de namen tevens verzwegen beroepen - het tegendeel bewijst, menen wij het volste recht te hebben om aan te nemen, dat zich géén bouwvakarbeider onder de verhoorden heeft bevonden en dat de Commissie-Enschedé er niet in geslaagd is onder de duizenden bouwvakarbeiders in Amsterdam ook maar één enkele te vinden, die bereid was om verklaringen af te leggen.

Duizenden bouwvakarbeiders! Inderdaad! Zelfs als er - wat wij gelijk gezegd niet geloven - vijf zouden zijn geweest, dan nog zou het bijzonder pover zijn geweest. Ook dan nog zouden wij het volste recht hebben om het rapport (óver de actie der bouwvakkers notabene!) een grote flop te noemen.

In de genoemde editie van "Het Parool" stond de lijst met de namen der gehoornden afgedrukt op pag. 7. Wij behoeften daar echter niet eens terstond te kijken. Wat wij daar tenslotte omtrent de smalle basis van het rapport vernamen, bevestigde slechts een vermoeden, dat al bij ons gerezen was, toen wij op de voorpagina van genoemd dagblad lazen, dat de regering uit het rapport-Enschedé als een vaststaand feit heeft afgeleid, "dat er een plan bestond, massaal te demonstren bij de uitbetaling van vakantiebonnen.. maar dat niet is komen vast te staan, of de ordeverstoring volgens een vooraf gemaakt plan plaatsvond."

Dat lezende zeiden we al bij ons zelf: Er zijn vermoedelijk alleen maar bonzen van organisaties gehoord, die natuurlijk niet ronduit hebben willen erkennen, dat de arbeiders spontaan zijn opgetreden. Vandaar de onzekerheid in het rapport, die bij het verhoor van een voldoende aantal bouwvakarbeiders zou zijn verdwenen.

Wat staat er in 't rapport-Enschedé over de achtergronden van het conflict, over de tegenstellingen tussen georganiseerden en on-georganiseerden, over het onbehagen in de organisaties, enz., enz.? De kranten zwijgen er over, omdat zij 't beleid van burgemeester Van Hall veel belangrijker achten. Zij doen dat, omdat zij datgene wat er gebeurd is niet uit de woede en het onbehagen van de arbeiders verklaren, maar uit de aanwezigheid van een zogenaamd "gezagsvacuum". Wie alles wat er zo rond het rapport-Enschedé in de kranten is geschreven aandachtig heeft gevolgd, kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat dit ook het standpunt is geweest van de Commissie-Enschedé zelf en van de regering. Het is een standpunt, dat buitengewoon pover afsteekt bij wat kort na de juni-gebeurtenissen van 1966 geschreven werd door sommige sociologen, van wie wij bijvoorbeeld hier in "Daad en Gedachte" onder andere de Groningse hoogleraar Valkenburgh aan het woord gelaten hebben.

Overigens: die opvatting van het "gezags-vacuum" als "oorzaak" van het verzet is een klassieke theorie, die telkens en telkens weer in de geschiedenis is opgedoken. De wijs en de woorden zijn ons vertrouwd: Als men maar vastberaden en verstandig was geweest, dan zou de revolutie niet zijn uitgebroken! Ja, ja. Aan maatschappelijke oorzaken in de meest uitgebreide zin des woords ligt het volgens de geleerde heren (de goede uitzonderingen daargelaten) natuurlijk nooit.

S T E L L I N G E N O V E R D E
C H I N E S E R E V O L U T I E

IV

De boeren contra het
staatskapitalisme.

33. In 1953, als de agrarische omwenteling, dat wil zeggen de landverdeling, achter de rug is, begint in China een verbeterden strijd tussen enerzijds de boeren en anderzijds de Koeng Tsjang Tang met als inzet de staatskapitalistische opbouw van de volkshuishouding. Parallel daarmee openbaren zich, naarmate het staatskapitalisme vorderingen maakt, ook tegenstellingen tussen de regering en de arbeiders. In beide opzichten vormt de geschiedenis van China in de vijftiger jaren, wat het wezen van de zaak betreft, een herhaling van hetgeen in Rusland geschied is na de oktoberrevolutie in de jaren twintig. Maar die herhaling betekent geenszins, dat de dingen in China ook voor wat de details betreft op eendere manier als in Rusland verlopen. China kende op geen stukken na de radenvorming en het in eigen beheer nemen der fabrieken, waartoe de Russische arbeiders op grote schaal waren overgegaan toen zij Lenin tot zijn - in feite met 't bolsjewisme strijdige - leuze van "Alle macht aan de raden!" noopten. Niettemin is het gemakkelijk de principiële overeenkomst vast te stellen tussen het besluit van het Eerste Al-Russische Economische Congres, van mei 1918, dat een eventuele nationalisatie der bedrijven slechts door de Opperste Economische Raad of de Raad van Volkscommissarissen mag geschieden of het decreet van 17 mei 1921, dat een verbod tot inbeslagneming van bedrijven inhield, en de Chinese bepaling (uit de voorlopige besluiten betreffende de beslechting van geschillen tussen arbeiders en kapitaal (!) van 7 september 1949), dat het ook aan arbeiders in particuliere bedrijven verboden is om te staken. De Russische arbeidersklasse paste nieuwe strijdmethoden toe; de veel zwakkere Chinese arbeidersklasse hield zich nog bij 't klassieke wapen van de staking. In beide landen echter was de wetgeving van het nieuwe bewind direct tegen de praktijk van de arbeiders gericht. Achter het masker van de zogenaamde "proletarische dictatuur" ontwaarde men zowel in China als in Rusland duidelijk de trekken van het kapitalisme.

34. Net als in Rusland leidde ook in China de tegenstelling tussen datgene wat het bolsjewistisch regiem vóórgaf te zijn en datgene wat het werkelijk was tot een discussie over het vakbewegingsvraagstuk, waarin zorgvuldig werd vermeden de dingen bij hun ware naam te noemen, doch waarbij desondanks de feiten een duidelijke taal spreken. In 1952 worden de Chinese vakverenigingen gezuiverd van functionarissen, die zich - zoals het heet - teveel door de arbeiders op sleeptouw laten nemen, te grote bezorgdheid aan de dag leggen voor hun materieel welzijn of te sterk vasthouden aan hun rechten. Er worden vergaderingen belegd, waarin diegenen worden aangevallen, die "niet begrijpen, dat stakingen en ontevredenheid in kapitalistische landen geoorloofd en noodzakelijk zijn, in een socialistische staat daarentegen ongeoorloofd en overbodig". Er wordt een campagne gestart tegen "laksheid in de arbeidsdiscipline", gelijk eens in Rusland Trotzki voor een straffe arbeidsdiscipline had geijverd. Hoe Tsjih-tsjen, de ontwerper der statuten van het nieuwe Algemene Vakverbond verklaart: "Het is niet meer zoals vroeger de taak der vakverenigingen maatschappelijke strijd te voeren om 't kapitalisme ten val te brengen." In 1953 wordt op het zevende Groot-Chinese Congres der Vakbonden vastgesteld, dat "de voor de hand liggende en zelfzuchtige belangen der arbeidersklasse ondergeschikt moeten worden gemaakt aan het staatsbelang." De discussie mocht ook in China de werkelijkheid versluieren, zo duidelijk als op dat vakbondscongres in 1953 in Peking geschiedde waren de zaken in Rusland maar zelden geformuleerd.

35. Dat de dingen in China, ofschoon ze versluierd werden, toch iets duidelijker aan de dag treden dan 't geval was in de overeenkomstige fase van de Russische revolutie, is een direct gevolg van datgene, waarin de verhoudingen in China van die in Rusland verschillen. In Rusland moest de bolsjewistische humbug wel wat zorgvuldiger op 'n goudschaaltje gewogen worden, omdat de arbeidersklasse er een rol van groter betekenis speelde. Het bolsjewistische regiem in Rusland heeft zoiets gekend als een "Arbeidersoppositie" (geleid door de metaalbewerkers Schlapnikof en Loetowinof), een arbeidersverzet (in de vorm van omvangrijke stakingen in Petrograd en elders) en een arbeidersopstand (in de eilandvesting Kroonstad). In de Chinese revolutie, waarin de rol van de arbeiders véél en veel geringer is, is daarvan geen sprake. Bijgevolg behoeft de regering in Peking veel minder dan die te Moskou de arbeiders te ontzien. Dat betekent op zijn beurt weer, dat zij veel meer dan de Russische regering de handen vrij heeft tegenover de boeren. In Rusland laveert de partij tot dicht voor het begin der dertiger jaren voortdurend tussen de arbeiders en de boeren heen en weer. Zij treedt tegen de boeren op, wanneer zij wat voor de arbeiders moet wijken, zij keert zich scherp tegen de arbeiders wanneer zij wat meer op het kompas der boeren vaart. In China is de koers der partij van meet af aan veel rechtlijniger. Eerder én krachtiger dan in Rusland ontwikkelt zij tegenover de agrarische producenten in China een staatskapitalistische politiek.

36. Omdat op het moment van de bolsjewistische zegepraal in China de arbeidersklasse zwakker is dan in Rusland en de Chinese landbouw nog veel primitiever is dan de Russische en diens gevolge véél afhankelijker van de industrie, is de positie der Koeng Tsjang Tang veel sterker en daarom boekt zij - aanvankelijk - tegenover de boeren veel succes. Op 1 oktober 1953 maakt de partij zich gereed om aan de privaatkapitalistische tendenzen, die een gevolg zijn van de landverdeling een stevig halt toe te roepen. Drie en een half jaar later, in het voorjaar van 1957, is ruim negentig procent van China's agrarische bevolking in landbouwcoöperaties georganiseerd. Het is de eerste fase van een zogenaamde collectivisatie, waarop in augustus 1958 'n tweede fase volgt: die van de zogenaamde "volkscommunes". Pas wanneer die tweede fase van de landbouwcollectivisatie een aantal maanden oud is, is er in China sprake van een massaal en dreigend verzet van de boeren, waarop de bolsjewiki in Rusland al veel eerder zijn gestuit.

37. In China ontbrandt de strijd tussen de boeren enerzijds en de staatskapitalistische partij anderzijds in zijn volle omvang later dan in Rusland. In China is dat verzet, vanwege de grotere getalssterkte van de boeren, veel sterker en gevaarlijker. Dat is een eerste verschil met Rusland. Een tweede verschil tussen China en Rusland bestaat hierin, dat in Rusland de ideologische echo pas vernomen wordt geruime tijd nadat de eerste boerenopstanden achter de rug zijn. In 1921 is 't dat in Rusland vele agrarische gouvernementen in gisting verkeren, maar pas in '25 wanneer Boecharin de partij schokt door de boeren zijn beruchte woorden "Verrijkt u!" toe te roepen, vinden hun eisen een theoretische uitdrukking. In de Chinese revolutie gaat het anders. Daar woeden de boerenopstanden in november en december 1958 in de provincies Kwantoeng, Hoenan, Hoepi, Kiansi, Kansoe, Soetsjoean en Shinghai. Maar twee en een half jaar eerder gaat aan het werkelijke gevecht het ideologische gevecht vooraf. Dat is in de periode die tussen de beide fasen van de landbouwcollectivisatie in ligt: de zogenaamde periode van de honderd bloemen.

38. Niets zou verkeerder zijn dan de mening, dat het verzet tegen het bewind van Mao Tse-toeng, dat zich in de "Honderd bloemen-periode" openbaarde een soort van voorpostengevecht zou zijn van het verzet, waarvan de wereld getuige is in de periode der "Rode Gardisten" en hun "culturele omwenteling". In de "Honderd Bloemen-periode" wordt de partij aangevallen, omdat zij de individuele vrijheid onderdrukt, omdat zij zich, zoals een spreekbuis van het verzet zich uitdrukt, "van het volk verwijderd heeft" en optreedt als "een nieuwe dynastie". In de periode van de honderd bloemen staat de partij in het bankje der beschuldigten en

wordt zij aangeklaagd door lieden, die bewust of onbewust vertoeven in de denkwereld van kleine (agrarische) producenten. In de jaren der "culturele omwenteling" na 1964 is het totaal anders. De partij wordt dan niet aangeklaagd, maar zij juist treedt als aanklaagster op. De beschuldiging luidt dan niet, dat de vrijheid onderdrukt wordt, maar dat sommigen zich te veel vrijheden veroorloven. De Honderd Bloemen-periode is een geestelijk gevecht tegen het staatskapitalisme. De later komende "Culturele revolutie" is - naar wij nog zullen aantonen - 'n gevecht tussen de partij en de "nieuwe klasse". Hier willen wij - op volgende stellingen alvast vooruitlopende - meteen op 'n derde verschil tussen Rusland en China wijzen. In China ontwikkelt zich de "nieuwe klasse" sneller en vroeger dan in Rusland. Een van de verklaringen voor dit feit is juist in wat in dit hoofdstuk behandeld werd te vinden. Dóórdat de Koeng Tsjang Tang in de allereerste jaren na haar verovering van de macht directer op het staatskapitalisme af kon steunen, verlopen in China tal van maatschappelijke processen na de revolutie sneller. Gelijk zo dikwijls in de geschiedenis was ook in de Chinese revolutie datgene wat aanvankelijk een rem was, later een sterke motor der vooruitgang.

(Wordt vervolgd)

=====

EEN "PROLETARISCHE VOORHOEDE" AAN DE ARBEID.

DE STAKING in diverse fabrieken van de trust "Rhodiacéta" in Frankrijk, waarover wij in het vorige nummer van "Daad en Gedachte" uitvoerig hebben geschreven, is niet alleen bijzonder leerzaam voor wat betreft de werkelijke betekenis van de officiële vakbeweging in de huidige samenleving, zij werpt niet alleen een helder licht op de tegenstelling tussen de bonden enerzijds en de arbeiders anderzijds, zij leert ons daarenboven nog een aantal andere zaken. Eén daarvan is dit, dat zij nog weer eens duidelijk heeft laten zien, hoe pover het wel gesteld is met de wijd en zijd verbreide opvatting, dat "de arbeiders alleen maar kunnen strijden, wanneer zij beschikken over een goed geschoolde en vastberaden voorhoede, die hen de weg wijst".

Men weet het: de theorie van de zogenaamde "voorhoede" is een der hoekstenen van het door Lenin opgetrokken kaartenhuis, dat iedere keer weer opnieuw op de spreekwoordelijke wijze ineensloot, wanneer het ook maar even beroerd wordt door de maatschappelijke werkelijkheid.

Eén der politieke stromingen in Frankrijk, die zich op de leninistische theorie inplaats van op de keiharde feiten van de klassenstrijd baseren, wordt gevormd door de Trotskisten, die in Frankrijk onderling verdeeld zijn in twee of drie groepen, die elkaar op leven en dood bestrijden, maar die dit met elkaar gemeen hebben, dat zij de arbeiders trachten diets te maken, dat de aanwezigheid van een "revolutionaire" (lees: trotskistische) kern in het een of andere bedrijf een onontbeerlijke voorwaarde is voor de strijdbaarheid van het personeel.

De gebeurtenissen bij de diverse bedrijven van "Rhodiacéta" hebben van die opvatting maar bitter weinig heel gelaten. De trotskisten beschikten namelijk in diverse "Rhodia"-bedrijven over vaste kernen, maar zij hadden toevallig geen enkele invloed in uitgerekend dat "Rhodia"-bedrijf, waar de arbeiders spontaan weigerden aan de oproep tot werkhervatting van de vakbeweging gevolg te geven en waar zij, geheel op eigen kracht, nog wekenlang nadat in Parijs het akkoord getekend was, de strijd hebben voortgezet. Juist daar, waar de zogenaamde "proletarische voorhoede" schitterde door afwezigheid, juist dáár was de proletarische strijdbaarheid het allergrootst.

Wie nu zou denken, dat zulks de trotskisten tot nadenken zou hebben gestemd, heeft buiten de waard, dat wil zeggen buiten het (politieke) wezen van dat soort groepen gerekend. Sterker nog: de trotskistische opvatting, dat de massa van de arbeiders zich in de vakbeweging bevindt en dat de trotskistische kernen derhal-

ve op vakbewegingsbasis moeten arbeiden, dat wil zeggen b i n n e n de vakbeweging de geesten rijp maken voor typisch trotskistische ideeën, is dermate aan dergelijke ideeën vastgeroest, dat zij zelfs niet in staat zijn om de gebeurtenissen die voor hun ogen geschieden ook maar enigszins realistisch te interpreteren.

Terwijl hét opvallendste aan de "Rhodia"-staking de zo scherp aan de dag getreden kloof tussen arbeiders en vakbeweging is, verwijt de ene trotskistische krant - Information Ouvrière - de ándere trotskistische krant - Voix Ouvrière - dat zij buiten de vakbeweging staat. Een onwezenlijker discussie was op dát moment eenvoudig nauwelijks denkbaar!

Terwijl de respectievelijke vakbonden er op z'n drukst mee bezig waren de arbeiders in de diverse "Rhodia"-fabrieken zo grof mogelijk te belazeren (men zie hieromtrent "Daad en Gedachte" van mei j.l.) kwam de trotskistische Information Ouvrière met de koene bewering voor de dag, dat de arbeiders van "Rhodiacéta" te Lyon-Vaise "het vakbewegingsapparaat te weinig onder controle hadden" (!) Alsof vakbewegingsapparaten, van welke kleur of tendentie ook, niet altijd zo zijn opgebouwd, dat de arbeiders er geen enkele reële controle op kunnen uitoefenen.

"De apparaten, en vooral het Stalinistische apparaat", zo schreef Information Ouvrière, "drukten te zwaar op de arbeiders" (!) Alsof niet álle vakbewegingsapparaten, overal en voortdurend, loodzwaar op de arbeiders drukken en alsof de "Rhodia"-arbeiders niet desondanks tot een strijd in staat waren gebleken, die mijlenver boven het niveau van een vakbewegingsactie uitging, ja het raam ervan volledig doorbrak.

Wat is de conclusie van de trotskistische Information Ouvrière uit de stakingsbeweging bij "Rhodiacéta"? Men zal het misschien voor onmogelijk houden, maar het is een feit, dat zwart op wit gedrukt staat, deze.... dat er "een revolutionaire voorhoede moet worden gevormd." Men zal de brutaliteit van een dergelijke bewering dés te beter beseffen, wanneer men weet, dat een trotskistisch (voorhoede) orgaan als "Lutte de classe" ("Klassenstrijd"), dat met de trotskistische Voix Ouvrière nauwe betrekkingen onderhoudt, zelfs niet in staat was over de gebeurtenissen bij "Rhodiacéta" ook maar één verstandig woord te zeggen en zich bij zijn lezers met enkele zinnen moest verontschuldigen, dat daarover in het aprilnummer niet werd gerept. Bij gebrek aan informatie, zoals het heette. Kennelijk is derhalve een blaadje als "Lutte de classe" voor wat zijn informaties betreft, niet op de aan het hele land bekende feiten aangewezen, maar op de journalistieke bijdragen van zijn trotskistische correspondenten. Andere mogelijkheid: de feiten bij "Rhodia" weerspraken dermate de traditionele trotskistische theorie, dat men er bij de discussie over de inhoud van 't aprilnummer niet meer uit kon komen.

Maar nee, de laatste mogelijkheid menen wij bij nader inzien toch te moeten verwerpen. Juist omdat de trotskisten trotskisten zijn blijft hun de tegenstelling tussen de werkelijkheid in de samenleving en het spinrag in hun hoofd totaal verborgen. Speelden diezelfde trotskisten (in Information Ouvrière) het niet klaar om in één adem te stellen, dat "de arbeiders hun lot in eigen handen moeten nemen" en tévens, dat "er een revolutionaire voorhoede moet komen", die dan natuurlijk voor de arbeiders de weg zal uitstippelen en uit zal maken wat zij moeten doen?

Men behoeft die twee in één adem verkondigde, maar elkaar volkomen weersprekende opvattingen maar even te overdenken om te weten wát voor vlees men met de trotskisten in de kuip heeft: als zij ervan spreken, dat de arbeiders hun eigen lot in eigen handen moeten nemen, dan verkondigen zij slechts een frase, waardoor men zich niet moet laten misleiden. "Een revolutionaire voorhoede", dat is en dat blijft hun laatste wijsheid, ook al breekt die in de sociale werkelijkheid telkens opnieuw op een beklagenswaardige manier kapot.

DE CAMARILLA VAN DE HEER CAMAROTTA.

MET HET SPAANSE woord "Camarilla" pleegt men een hofkliek aan te duiden, die invloed op de regering uitoefent via haar invloed op de vorst. Met 'n dergelijke Camarilla kan men de Amerikaanse bond van oud-strijders vergelijken, die nimmer moe wordt te streven naar politieke invloed via de persoon van de Amerikaanse president.

Een voorbeeld van 't optreden der Amerikaanse oud-strijders is het telegram, dat een der bestuursleden van hun organisatie, de heer Thomas Camarotta aan president Johnson heeft gezonden naar aanleiding van de demonstraties en incidenten in Parijs ter gelegenheid van het bezoek van de Amerikaanse vice-president Humphrey. Mag men de Parijse correspondenten van "Het Vrije Volk" geloven, dan is het officiële protest, dat de regering der V.S. tegen die incidenten heeft ingediend mede door het telegram van Camarotta geïnspireerd.

Wat de heer Camarotta, blijkens zijn telegram, bovenal geërgerd heeft, is het feit, dat de Franse demonstranten een Amerikaanse vlag verbrand hebben. Hij zegt, dat degenen die dat zo nodig moesten doen hun vrijheid danken aan het feit, dat die vlag op D-day boven Normandië woei en hij noemt in één adem de Fransen "een verdorven volk", woorden, die lang vóór hem al door wijlen een zekere heer Adolf Hitler zijn gebruikt.

Het wil ons voorkomen, dat de heer Camarotta in zijn haast om namens de Amerikaanse oud-strijders de Fransen ondankbaarheid te verwijten, een kleinigheid over het hoofd gezien heeft. De kleinigheid namelijk, dat die Amerikaanse vlag boven de Verenigde Staten zelf wappert mede dank zij het feit, dat de Franse generaal Lafayette en Franse legers de burgerlijk-revolutionaire generaal Washington te hulp zijn gesneld in hun strijd tegen het Britse kolonialisme.

Natuurlijk kan men niet beweren, dat zónder de Franse steun de burgerlijke vrijheid (van meer is noch in de V.S., noch in Frankrijk sprake) thans niet aan gene zijde van de oceaan zou heersen. Vroeg of laat zou in de Britse koloniën - de geschiedenis der Zuid-Amerikaanse koloniën van Spanje en Portugal bewijst het - de burgerlijke revolutie, dat wil zeggen de opstand tegen 't moederland, met succes bekroond zijn. Maar op het moment dat Washington de hulp ontvangt, van de markies De Lafayette eerst, van Frankrijk vervolgens, is zijn militaire positie hoogst gevaarlijk en loopt de Amerikaanse revolutie alle kans door de Britse legers onder de voet te worden gelopen.

Zeker, de "verdorven Fransen", zoals Camarotta ze noemt, die zijn het, aan wie de jonge Amerikaanse staat het feit dankt, dat hij toen en niet een halve of driekwart eeuw later het levenslicht aanschouwd heeft.

Overigens: het verbranden van een vlag windt de nobele heer Camarotta méér op dan het feit, dat ginds in Vietnam mensen verbranden door Amerikaanse napalm. Het verbranden van mensen is voor de heer Camarotta zelfs de gewoonste zaak van de wereld. Hij zegt namelijk in zijn telegram aan Johnson, dat de Fransen maar liever zichzelf in brand moesten steken en dat er daarvoor genoeg benzine is achtergebleven op de militaire bases in Frankrijk, waarvan de Amerikanen zijn weggejaagd.

Tja, van dat advies zullen de Fransen zich weinig aantrekken. Zij zijn nu eenmaal geen boeddhistische monniken, zoals ze in Vietnam te vinden zijn. Die steken zichzelf in brand als ze protesteren willen.

We hebben niet de indruk, dat de heer Camarotta van dat soort protesten veel geleerd heeft. Maar het is de vraag natuurlijk of de reactionairen zoals hij ooit in staat zijn om iets te leren. Er is nog nooit een Camarilla geweest, die dat vermocht. De Amerikaanse oud-strijders wekken niet de indruk, dat zij een uitzondering vormen op de regel.